

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Matuska Márton Úr! Tisztelt Ünneplő Közönség!

Tragikus eseményekre emlékezünk idén: 70 éve, 1944 végén–1945 elején Tito partizánjai brutális atrocitások során több tízezer magyar, német és horvát ember életét oltották ki. A jugoszláv hatalom nem elégedett meg lemészárlásukkal: vagyonukat elkobozta, hozzátartozóikat pedig évtizedeken keresztül megfélemlítette, kollektívan háborús bűnösként kezelte. *Mindszenty József* ugyan megszólalt a délvidéki magyarokat érintő tömeggyilkosság miatt, az agyonhallgatást azonban csak néhány bátor kezdeményező törte meg, mint például a Magyar Örökség-díjas *Hetényi Varga Károly* és a temerini születésű, szintén Magyar Örökség-díjas *Illés Sándor*. Ennek ellenére csak a legutóbbi időkben kezdődhetett el a múlt őszinte földolgozása, az ártatlan áldozatok rehabilitációja, a tömegsírok helyén emlékművek állítása. Ezen a téren szerzett Matuska Márton újságíró múlhatatlan érdemeket, melyek méltóvá teszik a Magyar Örökség-díjára.

Matuska Márton (Temerin, 1936. okt. 12–) az általános iskolát Temerinben (1943–1950), a gimnáziumot Újvidéken (1950–1956) végezte, 1957–1961 között az újvidéki Mezőgazdasági Egyetem hallgatója volt. 1956-ban kezdődő pályája során többek között volt faluriporter, turisztikai újságíró, bírósági riporter, kezdő újságírók tanításával is foglalkozott. 1993-tól nyugdíjas. 1982–2000 között utazásokat tett a Délvidékről elszármazott, még életben maradt magyarokhoz Németországba, Ausztriába, Svájcba, Svédországba, Nagy-Britanniába, Kanadába, az USA-ba, Ausztráliába, Finnországba.

Matuska Márton 1990-ben kezdte el munkáját történelmünk e tragikus eseményeinek föltárására. A Magyar Szó, a délvidéki magyar napilap 1990 októberétől 1991 februárjáig naponta közölte Matuska tollából a Negyvenöt nap negyvennégyben című tárcát, mely a témakör addigi legteljesebb összefoglalója volt. A szerzőnek kevés dokumentum állt rendelkezésére, kutatását főleg az akkor még élő, a nyilatkozásra vállalkozó tanúk közlésére alapozta. A lapban közöltek könyv formájában jelentek meg 1991-ben a Fórum Könyvkiadó és a Magyar Szó közös kiadásában. Tevékeny részese volt a Temetetlen holtjaink című, 1991-ben készült dokumentumfilmnek. Feltáró tevékenységét azóta is töretlen lendülettel végzi, a témával kapcsolatos írásai folyamatosan jelennek meg: A megtorlás napjai (1991, 1992, angol, francia, német nyelven); Hazánk, a mostoha (1994); Hiányzunk egymásnak (1997); A temerini razzia (társszerző, 2001); Újvidéktől Újvidékig (2002); Három mártírunk (2002). Önzetlen egyénisége sok történészt indított el az 1944–45-ös események kutatásának rögzös útján. Ismeretterjesztő előadásokat is tart a témában, magyarul területeken, határon belül és kívül.

Matuska Mártonnak a délvidéki magyarságért végzett közéleti tevékenysége is jelentős: alapító tagja és elnökségi tagja a Vajdasági Magyar Demokratikus Koalíciónak, alapító és intézőbizottsági tagja és a Vajdasági Magyar Demokrata Pártnak, elnökségi tagja a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetségnek, 1996-2000-ig pedig elnöke az újvidéki Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesületnek.

Matuska Márton célja a délvidéki tragédia föltárásával kapcsolatban azonban nem pusztán az emlékezés, az emlékeztetés. A Keresztény Értelmiségiek Szövetsége által megismert hiteles személye arra tanít minket, hogy keresztényként feladatunk a kiengesztelődés, a megbocsátás azoknak, akik gyűlöletből és kapzsiságból ezeket a rémtetteket elkövették; magyarként pedig együttérzésünket kifejezni azokkal a honfitársainkkal, akik személyesen, családi tragédiájuk árán szenvedték el az üldöztetést. Példája és munkássága megerősít minket a hitben, hogy az atrocitások áldozatai egyszersmind vértanúk is, akik mártírhalálukkal tanúságot tettek hitükről, magyarságukról, és hogy megerősítenek minket ezáltal a jelenben és a jövőben is.

Isten áldását és jó egészséget kívánok Matuska Mártonnak, és gratulálok a Magyar Örökség-díjához!

dr. Osztie Zoltán, a KÉSZ elnöke